

Narodowy
Program
Rozwoju
Czytelnictwa
2.0

BIBLIOTEKA PUBLICZNA
MIASTA I GMINY KRZESZÓW
INSTYTUCJA KULTURY

NASZE BABKI - LOKALNA HISTORIA KOBIET

Publikacja powarsztatowa
Autorka: Maria Marciniak

Narodowy
Program
Rozwoju
Czytelnictwa
2.0

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego w ramach
realizacji Narodowego Programu Rozwoju
Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

MŁODE POLKI

KATOLICKIE STOWARZYSZENIE MŁODZIEŻY ŻEŃSKIEJ

Była to organizacja przykościelna, których celem były działania o charakterze duchowym, społecznym, patriotycznym, ale również edukacyjnym. Organizacja powstała po I wojnie światowej, czyli w 1918 roku. Drużny stowarzyszenia uczyły się, jak dbać o dom czy przydomowy ogródek. Stowarzyszenie działało jedynie na terenie Wielkopolski. Kobiety z terenu naszej gminy również należały do stowarzyszenia, z działalności Stowarzyszenia zachował się najprawdopodobniej sztandar i odręcznie pisane wskazówki dotyczące prowadzenia domu i gospodarstwa.

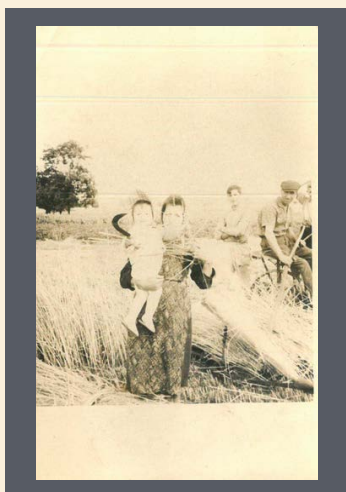

Inną formą pomocy edukacyjnej dla dziewcząt i kobiet były Koła Gospodyń Wiejskich. Te organizacje zaczęły powstawać już w XIX wieku, a główne zadania KGW dotyczyło również prowadzenia domu.

W okresie dwudziestolecia międzywojennego do organizacji należało 52,7 tys. członkiń, które działały w 2,7 tys. kół. Dzięki kołom kobiety miały możliwość nauczyć się: gotowania, zarządzania gospodarstwem domowym czy uprawy ogrodu. Kobiety miały szansę się zintegrować i wzajemnie się wspierać. Wiele kół przetrwało do dziś.

Legitymacja Nr		Opłacono składkę członkowską za rok:	
Imię: <i>Marciniak</i>		1973 <i>Lubiszewo</i>	
Nazwisko: <i>Stanisława</i>		1974 <i>Lubiszewo</i>	
jest członkiem Koła Rolniczego: <i>K.G.W.</i>			
miasto: <i>Susznice</i>		197..... 197.....	
osoba: <i>Wojciech</i>			
Przebieg choroby: <i>szkielecowa</i>		197..... 197.....	
Data: <i>20.11.1974</i>			
Susznice		CWD, 500, 01, 141, 11, W, 001 - WDA 14070 P-01	

Praca kobiet

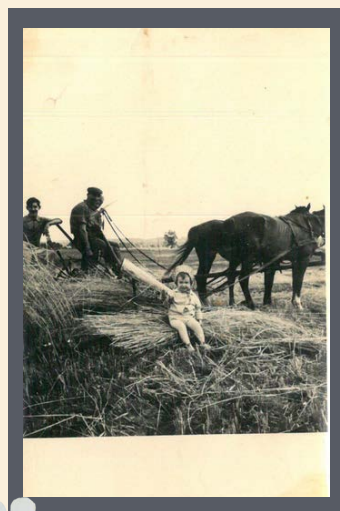
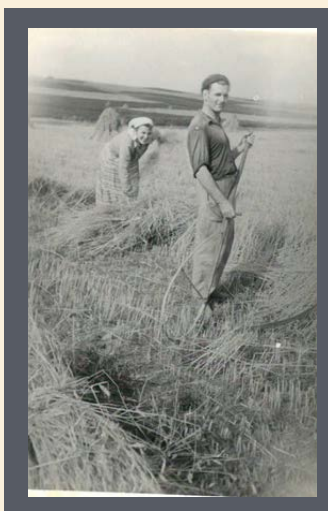
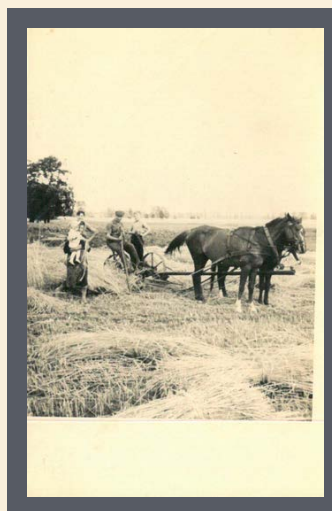

Obowiązki wykonywane przez kobiety na wsi w XIX i XX wieku miały szeroki zakres. Nasze babki zajmowały się domem, czyli gotowały, sprzątały, prały, opiekowały się dziećmi, te wszystkie czynności odbywały się bez współczesnych udogodnień, więc zajmowały kobietom znacznie więcej czasu niż dziś. Ponadto kobiety musiały pracować w gospodarstwie - karmić zwierzęta, pracować w polu np. przy żniwach. Zachowane fotografie zarejestrowały niektóre z tych prac. Podczas rozmów z mieszkankami naszej gminy zostały przywołane wspomnienia np. o babciach, mamach, które jako pierwsze z domowników wstawały i ostatnie kładły się do łóżka, nie miały czasu dla siebie ani przestrzeni do odpoczynku.

Kobiety podczas prac polowych musiały jednocześnie zagwarantować opiekę swoim najmłodszym dzieciom, najczęściej zabierały je ze sobą na pole lub zostawiały je ze starszym rodzeństwem. Tym sposobem dzieci od najmłodszych lat były angażowane w pracę. Niekiedy nie kończyło się to dobrze, zbyt odpowiedzialne zadania wywierały na dzieciach presję i ogromne poczucie obowiązku wobec rodziny. W latach 60. XX wieku jeden z chłopców mieszkających w Świńcu wypasał krowę, było to zwierzę zapewniające podstawowe produkty spożywcze dla całej rodziny, dlatego było tak cenne. Chłopiec zasnął podczas wypasania krowy, a gdy po przebudzeniu się zobaczył, że krowa zniknęła, popełnił samobójstwo.

Kolejna historia przedstawia kobietę silną i samodzielną. Babcia jednego z uczestników spotkania wyjechała do Stanów w celu zarobienia pieniędzy. Wyjazdy do Ameryki były popularne w XIX i na początku XX wieku, ponieważ dla wielu była to jedyna ucieczka od wiejskiej biedy. Młoda kobieta zarobiła za granicą duże pieniądze, za które kupiła sobie własne gospodarstwo w Polsce. Wkrótce postanowiła wyjść za mąż. Zarówno pierwszy, jak i drugi mąż kobiety stosowali wobec niej przemoc i nadużywali alkoholu. Kobiety mimo swojej zaradności i potencjalnej niezależności decydowały się na małżeństwo, nie chciały zostać same i dopasowywały się do społecznych norm.

Przyszłość młodych dziewcząt

Młode wiejskie dziewczyny miały ograniczone perspektywy rozwoju, wynikało to z wielu obowiązków i społeczno-prawnych uwarunkowań, dlatego najczęściej decydowały się na rolę matki i gospodyni. Przed II wojną światową na terenie gminy dziewczyny mogły znaleźć pracę w dworach i majątkach ziemskich m. in. rodziny Chłapowskich.

W czasach powojennych trochę łatwiej kobietom było znaleźć pracę niezwiązaną z pracą na roli, zgodnie z komunistyczną wizją społeczeństwa bezklasowego edukacja dla chłopskich dzieci stała się przystępniejsza. Zawody wybierane przez młode kobiety zazwyczaj i tak łączyły się z opiekuńczymi funkcjami, dziewczyny zostawały pielęgniarkami czy nauczycielkami. Znana jest historia nauczycielki z Żelazna (pamiątkowe zdjęcie w drugim rzędzie), Halina Wawrzynowska w 1952 r. wyszła za Kazimierza Biziela, wtedy przestała pracować zawodowo.

Życie rodzin chłopskich nie było szczególnie dokumentowane przez nich samych, dlatego szczególnie cenne są dokumenty czy fotografie wykonywane przy okazji różnych uroczystości. Jedną z nich były dożynki, czyli święto plonów. Na zebranych fotografiach widać odświętnie ubrane kobiety, którym towarzyszą eleganccy mężczyźni, część zdjęć zarejestrowała ludowe stroje.

Dobrze zachowały się również grupowe zdjęcia szkolne, najczęściej z nauczycielem w centrum. Ze zdjęć szkolnych można postarać się wyłapać pewne szczegóły, przykładowo na poniższym zdjęciu jedno z dzieci nie ma na sobie obuwia. Chodzenie na boso na wsi było codziennością biednych rodzin, szczególnie tych wielodzietnych. Stanisława Marciniak ze Świńca wspominała, że w latach 20. dzieci przemierzały drogę do szkoły boso, a buty zakładały dopiero przed wejściem tak, żeby obuwie jak najmniej się niszczyło.

**Wernisaż wystawy
„Nasze babki – lokalna historia kobiet”
12.09.2024 r. sala Domu Strażaka w Krzywiniu**

Dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do powstania wystawy i publikacji, a w szczególności osobom, które udostępniły unikatowe materiały z rodzinnych zbiorów tj. paniom:

- Krystynie Koniecznej,
- Ewie Jagodzińskiej-Wiatrowskiej,
- Iwone Hamulskiej,
- Karinie Lehmann,
- Stanisławie Szczerbal.

Inicjatywa oddolna realizowana we współpracy z Biblioteką Publiczną Miasta i Gminy Krzywiń jako część zadania „Krzywiń mały/wielki świat”, dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność.

Krzywiń 2024

CC BY-SA 4.0

**BIBLIOTEKA PUBLICZNA
MIASTA I GMINY KRZYWIŃ**

INSTYTUCJA KULTURY

*Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Krzywiń
ul. Kasztelańska 1
64-010 Krzywiń
tel./fax. (65) 517 06 11*

*biblioteka@biblioteka.krzywin.pl
www.biblioteka.krzywin.pl*